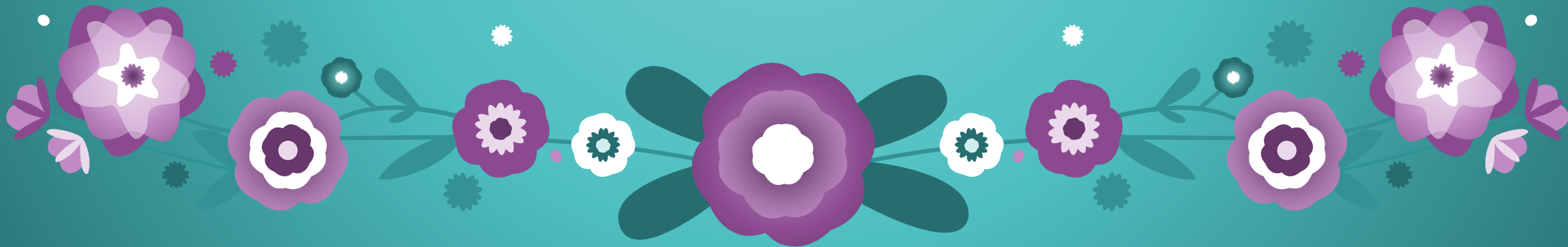

Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες

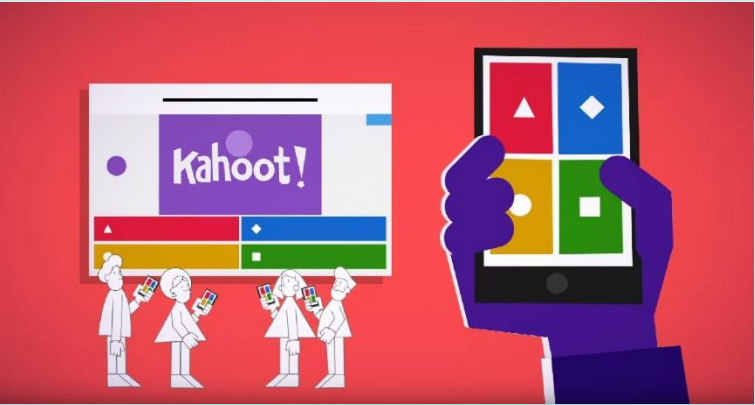
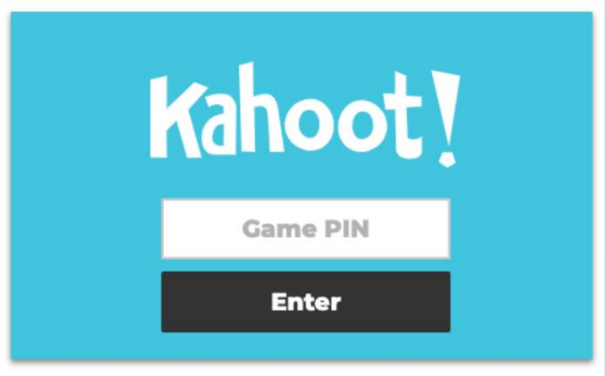

Γραπτή έκφραση

Γράψε για ένα θέμα που θέλεις (οικογένεια, σχολείο, φίλοι, κτλ.)

το Καζοκέρι

Ερχο το καζοκέρι το πρωι κίπνουντα και μιτένα
να πλίσσα το πρωι σόπρονου και με τα παιδια τα δαυερακον
και με τα πενενα διαλασο μαραμθι με τα τρικισιμερι
βλεπο το γερασε και κε με τα κικη αμε και με τα το
αμογεβρωα κοιπναο και φενος κοιο ιαγαπεκο
και με τα μενο μεσα να κίω (σο)

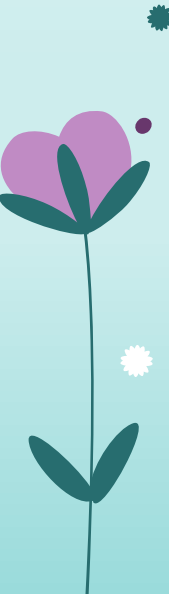

Οι μαθησιακές δυσκολίες είναι ένας γενικός όρος που αναφέρεται σε μια ανομοιογενή & απροσδιόριστη ομάδα διαταραχών οι οποίες εκδηλώνονται με σημαντικές δυσκολίες στην:

- Προφορική έκφραση
- Ακουστική κατανόηση
- Γραπτή έκφραση
- Βασικές αναγνωστικές ικανότητες
- Αναγνωστική κατανόηση
- Αριθμητικές πράξεις
- Μαθηματικούς συλλογισμούς

Ορισμός των Μαθησιακών Δυσκολιών

Όρος «ομπρέλα»
Συχνά
χρησιμοποιείται
«καταχρηστικά»

Μαθησιακές Δυσκολίες

Εγγενείς διαταραχές

Δυσλειτουργία
κεντρικού νευρικού
συστήματος

Μπορεί να εμφανίζεται
με άλλες μειονεξίες
(αισθητηριακή βλάβη,
νοητική υστέρηση)

Μπορεί να εμφανίζεται
με περιβαλλοντικές
επιδράσεις (πολιτιστικές
διαφορές,
ανεπαρκή/ακατάλληλη
διδασκαλία)

Δεν είναι το άμεσο
αποτέλεσμα αυτών των
καταστάσεων

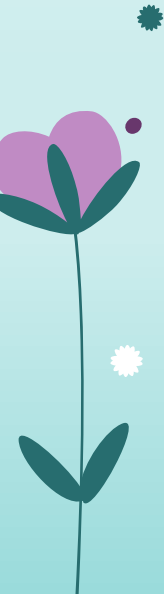
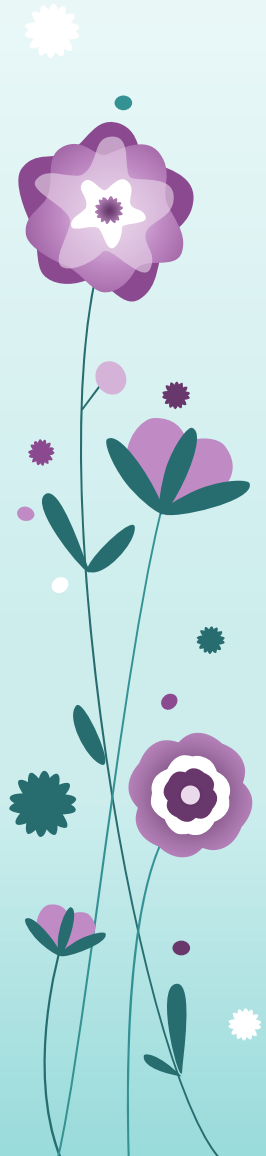
Μαθητές που φοιτούν σε Σ.Μ.Ε.Α.

Ειδικές Ανάγκες	N	%
Μαθησιακές Δυσκολίες	8899	56,2
Προβλήματα Όρασης	105	0,7
Προβλήματα Ακοής	672	4,2
Νοητική Υστέρηση	2360	14,9
Αυτισμός	657	4,1
Νευρολογικές & άλλες Δυσκολίες	1174	7,4
Σύνθετες Γνωστ.Συναισθ.& Κοιν. Δυσκολίες	1135	7,2
Πολλαπλές Αναπηρίες	431	2,7
Προβλήματα Λόγου & Ομιλίας	417	2,6
ΣΥΝΟΛΟ	15850	100

Χαρακτηριστικά των Μαθησιακών Δυσκολιών

Γνωστικά	Κοινωνικά	Συναισθηματικά
Διάσπαση της προσοχής	Περιορισμένη κοινωνική αποδοχή από συνομηλίκους	Άγχος
Ελλιπής χρήση γνωστικών στρατηγικών	Αδόκιμη Κοινωνική συμπεριφορά και κοινωνικές δεξιότητες	Χαμηλή αυτοεκτίμηση & αυτοαντίληψη
Χαμηλά κίνητρα	Ικανότητα πρόσληψης και ερμηνείας κοινωνικών ερεθισμάτων – πληροφοριών	Αυξημένες πιθανότητες κατάθλιψης
Προβλήματα μνήμης, εξεύρεση της κατάλληλης λέξης, κατανόηση & μνήμη κειμένων	Γνώση σχετικά με την κατάλληλη κατά περίπτωση συμπεριφορά	

ΛΑΘΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΕ
Μ.Δ.

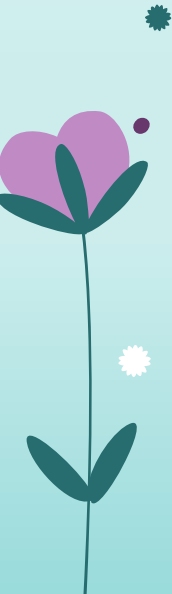
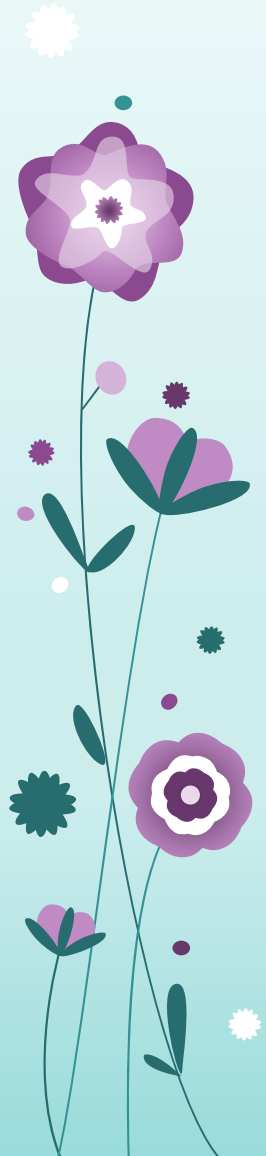
Η περίληψη του Νίκου (Δ' δημοτικού)

Ο φάρος

Ο φάρος είναι ένας πύργος που φωτίζει τη νύχτα. Στη κορυφή του έχει μια λάμπα και γύρω γύρω τζάμι. Έχει πολύ δυνατό φως και εδωπά τους ναυτικούς που κοιπώνε. Αν δε υπήρχαν οι φάροι θα κινδύνωναν πολύ ζωές ανθρώπων.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

<u>Παράμετροι</u>	<u>Καλή</u>	<u>Μέτρια</u>	<u>Φτωχή</u>
Γραφικός χαρακτήρας			
Στίξη			
Χρήση κεφαλαίων γραμμάτων			
Ορθογραφία			
Λεξιλόγιο			
Γραμματική			
Ιδέες			
Οργάνωση			

Γραφή μαθητών με ΜΔ

*Μικρά σε μέγεθος
κείμενα*

*Ανύπαρκτος
έλεγχος του
γραπτού τους.*

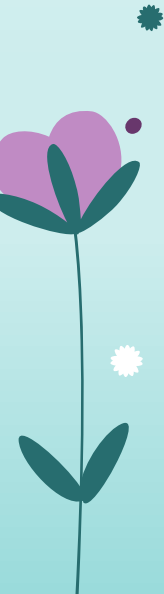
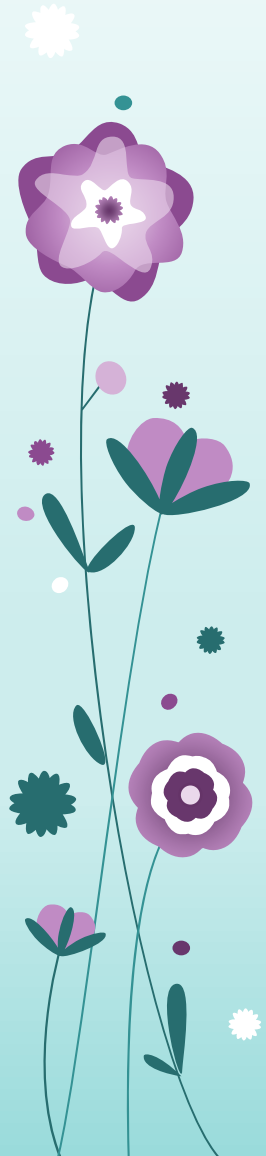
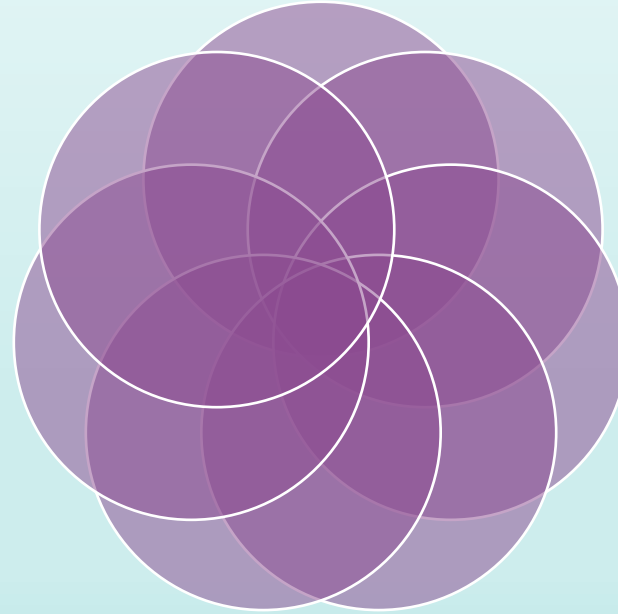
*Ατελές
περιεχόμενο*

*Φτωχή
προτασιακή
συντακτική δομή*

*Έντονα
προβλήματα
στην ορθογραφία
και στην στίξη*

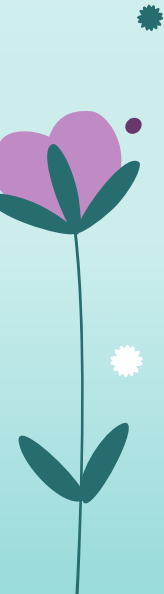
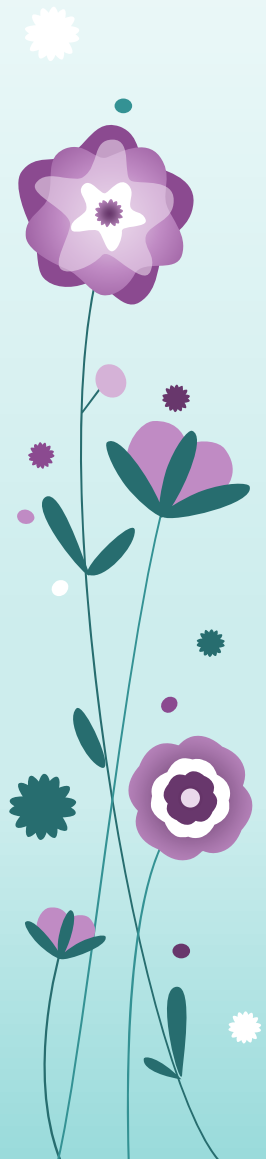
*Περιορισμένο
λεξιλόγιο*

*Απουσία
οργάνωσης των
κειμένων.*

Μαθητές με Μ.Δ. που αντιμετωπίζουν δυσκολίες με τα εξής:

- Να κρατούν σημειώσεις στο μάθημα
- Να αντιγράφουν σημειώσεις από τον πίνακα
- Ακουστική κατανόηση
- Ανάπτυξη λεξιλογίου
- Μεταφορική και κυριολεκτική σημασία εννοιών
- Απομνημόνευση
- Προφορά & Ορθογραφία πολυσύλλαβων ή ανώμαλων λέξεων
- Εφαρμογή κανόνων χρήσης κεφαλαίων γραμμάτων & στίξης
- Αργή ανάγνωση
- Αργό ρυθμό κατανόησης
- Οργάνωση των ιδεών
- Να ταξινομούν τις πληροφορίες

ΠΡΩΙΜΗ ΑΝΙΧΝΕΥΣΗ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΔΥΣΚΟΛΙΩΝ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΝΗΣΙΑΓΩΓΕΙΩΝ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΝΗΣΙΟΥ

Αρχικά μαθητή..... Φύλο: Α Κ Ημερ. συμπλήρωσης εντύπου: ...../...../ 200...

Τάξη: ..... Τμήμα:..... Νηπιαγωγείο:..... Τηλ:.....

Οδηγίες: Επιλέξτε ποια ισχύουν από τα παρακάτω συμπτώματα ένδειξης Μαθησιακών Δυσκολιών, του υπό αξιολόγηση νηπίου και τα οποία παρατηρήθηκαν τουλάχιστον τους τελευταίους έξι μήνες

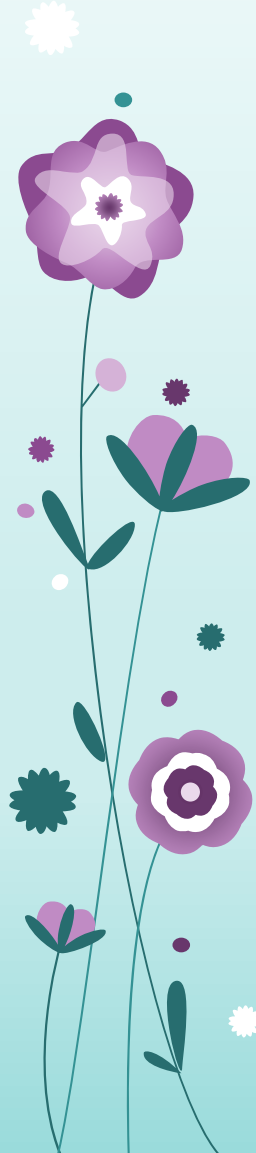
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

1. Δυσκολίες κατανόησης προφορικού λόγου, αδιαφορία για ακουστικό λόγο	☐
2. Δυσκολίες κατανόησης οπτικών οδηγιών και αναγνώρισης διαφορών	☐
3. Προβλήματα στην κατανόηση κανόνων και απλών σχέσεων μέσω της ακουστικής διόδου επικοινωνίας	☐
4. Δυσκολίες σύγκρισης πραγμάτων και κατανόησης ακολουθίας ιστοριών	☐
5. Δυσκολίες περιγραφής εικόνων, φτωχό λεξιλόγιο, αδιαφορία για ομαδικά λεκτικά παιχνίδια	☐
6. Δυσκολίες στην αυτοεξυπηρέτηση, σε επιτεύγματα λεπτών κινητικών συντονισμών, αδεξιότητα	☐
7. Δυσκολίες ακουστικής μνήμης	☐
8. Δυσκολίες οπτικής μνήμης	☐
9. Αργοί ρυθμοί αντίληψης σε οπτικές δραστηριότητες	☐
10. Δυσκολίες αναγνώρισης κοινών λέξεων ή ήχων από ανθρώπους ή από μηχανήματα αναλαραγωγής ήχου	☐

ΣΥΝΟΛΟ

Αν απαντήσετε θετικά σε πέντε ή περισσότερα συμπτώματα, το νήπιο χρειάζεται περαιτέρω αξιολόγηση από την υπηρεσία μας.

Κατηγορίες Μαθησιακών Δυσκολιών

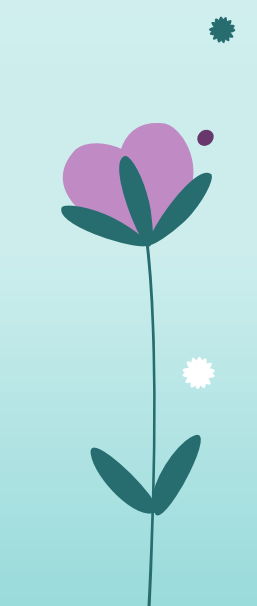
Ειδική
αναγνωστική
Δυσκολία
(δυσλεξία)

Υπερλεξία

Δυσορθογραφία

Δυσαριθμηση

Πρόσληψη και
κατανόηση
προφορικού
λόγου

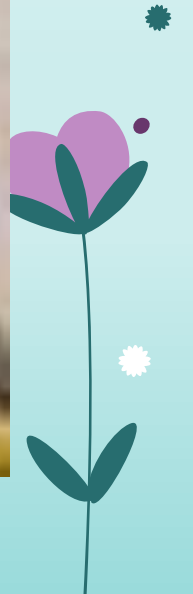
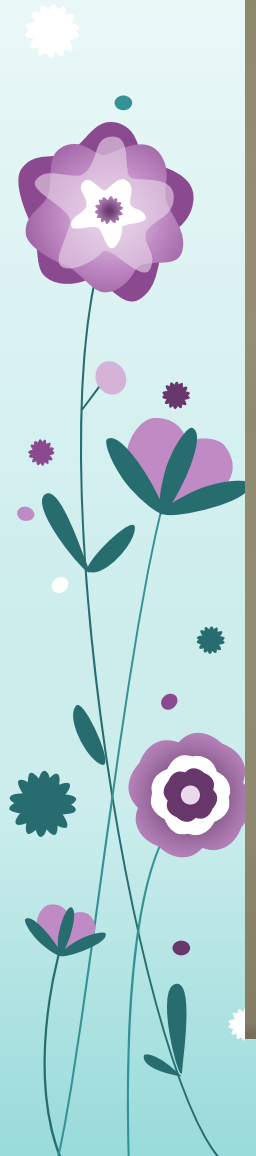
Ειδική αναγνωστική δυσκολία (δυσλεξία)

- Ειδική δυσκολία στη μάθηση της ανάγνωσης
- Δεν οφείλεται σε Ν.Υ.
- Λειτουργικό πρόβλημα εντοπίζεται στην
  - ανάγνωση και όχι στην κατανόηση

Υπερλεξία

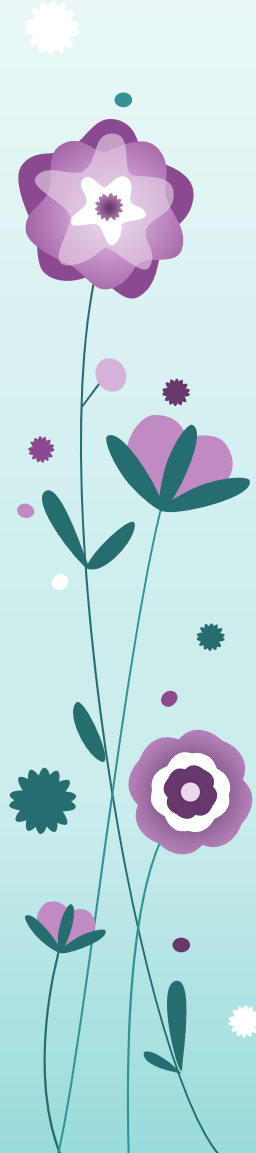
- Λειτουργικό πρόβλημα εντοπίζεται στην
  - κατανόηση και όχι στην αποκωδικοποίηση

Αυστηξία

Κατηγορίες Μαθησιακών Δυσκολιών

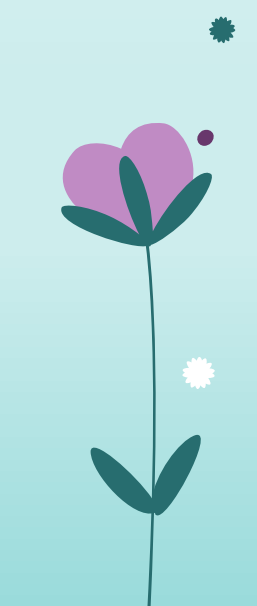
Ειδική
αναγνωστική
Δυσκολία
(δυσλεξία)

Υπερλεξία

Δυσορθογραφία

Δυσαριθμηση

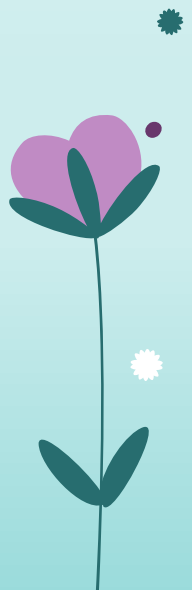
Πρόσληψη και
κατανόηση
προφορικού
λόγου

Νηστικό αρκούδι δε <u>χαρέβη</u>	Σε ποιο κομμωτήριο <u>χένιζιτε</u> ;
Δεν <u>ε διαφέρετέ</u> για τίποτα.	<u>Πάζοσαν</u> τα χέρια μου.
Της <u>φανέροσε</u> το μυστικό του.	<u>γυροστρέ</u> γιατί δουλεύει όλη μέρα.
Στον πόλεμο <u>ήμουν</u> έξι χρονών.	Το παιχνίδι αυτό τον <u>σπιγμάσε</u>
Μην <u>αστιερεστέ</u> με σοβαρά πράγματα.	<u>προσπάθισα</u> να μάθω το όνομά της.
Λένε πως <u>ελεπτα</u> γιατί δε <u>δουλεβη</u>	<u>Επεινάτα</u> τον κάτι έχεις να κερδίσεις.
<u>Καταχέκοντα</u> τον περνάς στην άλλη άκρη.	<u>Στέφανομετα</u> μπήκε στην πόλη.
<u>βραδιάζοντα</u> δ.νο.τα το κρύο.	<u>Ανεβενε</u> <u>αγευμαχόντα</u> τις σκάλες
Σελίδες γεμάτες <u>ερωτησκέψα</u> και <u>σκεψα</u>	Με την <u>ευχη</u> μου <u>πειδ</u> μου.
Σε φιλώ <u>πολλη</u> , με <u>πολυ</u> αγάπη.	Τους συμπλιώσε μετά από πολλές <u>αντιτι</u> <u>χι</u> προσπάθειες.

Δυσορθογραφία

Είναι η δυσκολία του παιδιού να γράψει ένα κείμενο ορθογραφημένα

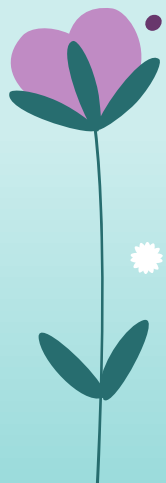

Λέξεις	Φωνολογικού τύπου	Ιστορικής ορθογραφίας	Τονισμού
Χορέβη (χορεύει)		✓	✓
Ενδιαφέρετε (ενδιαφέρεται)		✓	
Φανέροσε (φανέρωσε)		✓	
Αστιεφεστε (αστειεύεστε)	✓		✓
Κλέβη (κλέβει)		✓	✓
Δουλέβη (δουλεύει)		✓	✓
Καταγκέλοντας (καταγγέλοντας)		✓	
Εροτήσεις (ερωτήσεις)		✓	
Πολλη (πολύ)		✓	✓
Πολύ (πολλή)		✓	
Χτενίζεσε (χτενίζεσαι)		✓	
Πάγωσαν (πάγωσαν)		✓	
Επενόντας (επαινώντας)		✓	
Ανεπιτυχές (ανεπιτυχείς)	✓	✓	
Ανέβενε (ανέβαινε)		✓	

Φύλλο αποδελτίωσης λαθών

Α/Α	Λέξεις	Φωνολογικού Τύπου	Ιστορικής Ορθογραφίας	Τονισμού	Συμβάσεις
1	χορεύει			✓	
2	χτενίζεσαι		✓		
3	ενδιαφέρεται				
4	Πάγωσαν				
5	φανέρωσε		✓		
6	Κουράστηκε		✓		
7	ήμουν				
8	στιγμάτισε				
9	αστειεύεστε	✓			
10	Προσπάθησα		✓		
11	κλέβει		✓		
12	δουλεύει				
13	Επαινώντας		✓		
14	Καταγγέλλοντάς		✓		
15	Στεφανωμένος		✓		
16	Βραδιάζοντας				
17	δυναμώνει		✓		
18	Ανέβαινε		✓		
19	αγκομαχώντας		✓		
20	ερωτήσεις				
21	σκέψεις				
22	ευχή				
23	παιδί				
24	πολύ				
25	πολλή		✓		
26	ανεπιτυχείς		✓		
27	μεγαλύτερη		✓		
28	Αφρικανοί				
29	δάση				
30	συνεχή				
31	πίεση				
32	πολύ				
33	δημοφιλείς		✓		
34	Κάποια				
35	κράτη		✓		

Ορθογραφική αποκωδικοποίηση

Γραφή και Ορθογραφία

Σύγχυση γραμμάτων με παρόμοιο σχήμα (β-θ, φ-ψ)

Παρόμοιο ήχο (θ-φ)

Αντιστροφές (να-αν)

Μετατοπίσεις (χάρη-ράχη)

Παραλείψεις, παρεμβολές, επαναλήψεις γραμμάτων ή συλλαβών

Δεν τηρούν κανόνες ορθογραφίας

Γραφή και Ορθογραφία

Επανάληψη
λέξεων

Παραλείψεις,
ιδίως των
κεφαλαίων
γραμμάτων

Εκτροπή από την
ίδια γραμμή

Παραμόρφωση
γραμμάτων

Συγκοπή ή ένωση
γραμμάτων

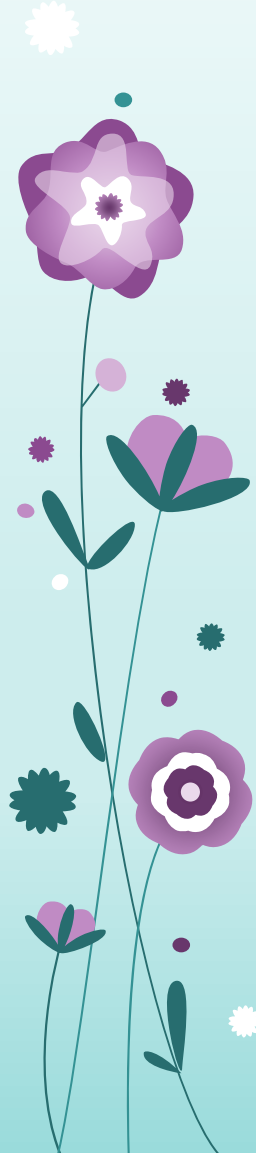
Κατοπτρική
γραφή (β αντί για
ε)

Δεν τονίζουν ή
τονίζουν λάθος

Δε χρησιμοποιούν
κεφαλαία ή τα
βάζουν όταν δε
χρειάζεται

Μουντζούρες

Κατηγορίες Μαθησιακών Δυσκολιών

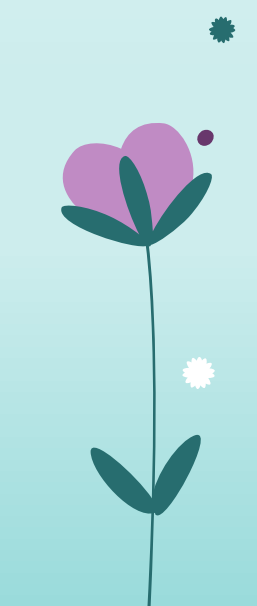
Ειδική
αναγνωστική
Δυσκολία
(δυσλεξία)

Υπερλεξία

Δυσορθογραφία

Δυσαριθμηση

Πρόσληψη και
κατανόηση
προφορικού
λόγου

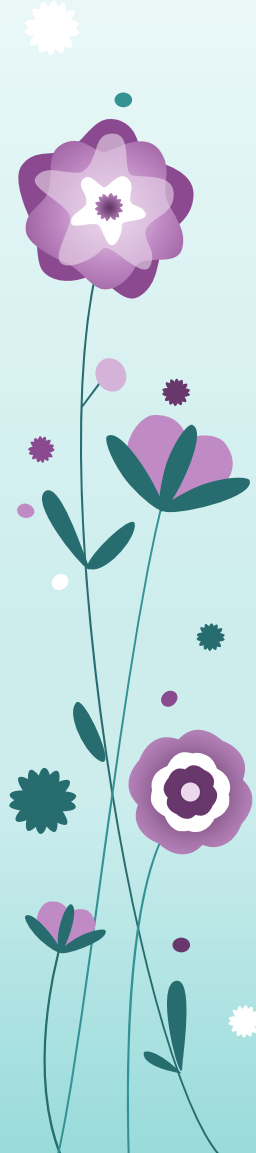
Μαθηματικά

Οι αδυναμίες των παιδιών με μαθησιακές δυσκολίες στα μαθηματικά αποδίδονται:

- Στα προβλήματα οπτικής αντίληψης. Οι μαθητές δυσκολεύονται να διακρίνουν αριθμούς που μοιάζουν σχετικά μεταξύ τους, π.χ. το 6 με το 9, το 2 με το 5, κ.λπ.
- Στα προβλήματα οπτικο-χωρικής αντίληψης. Οι μαθητές έχουν δυσκολίες να αντιγράψουν σχήματα και προβλήματα.
- Να γράψουν συνεχώς σε οριζόντια γραμμή
- Να διακρίνουν δεκαδικά ψηφία
- Στη σύγχυση εννοιών «πριν»-«μετά», «πάνω»-«κάτω»
- Να διακρίνουν θετικούς και αρνητικούς αριθμούς

Κατηγορίες Μαθησιακών Δυσκολιών

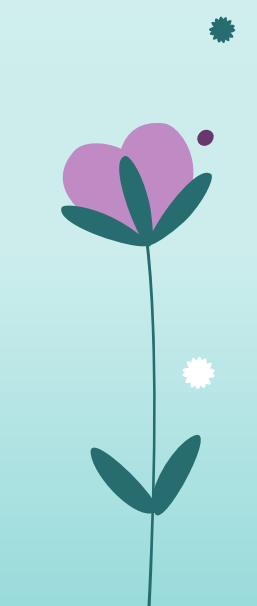
Ειδική
αναγνωστική
Δυσκολία
(δυσλεξία)

Υπερλεξία

Δυσορθογραφία

Δυσαριθμηση

Πρόσληψη και
κατανόηση
προφορικού
λόγου

Δυσκολίες στην πρόσληψη προφορικού λόγου

Ακουστική διάκριση:

- Να διακρίνουν φθόγγους στην ομιλία, (όπως φ – θ, δ – β, τ – π & φωτιά=θωτιά. Λάδα=βάδα. Παπί-ταπί)

Ακουστική σύνθεση

- Στην κατανόηση προφορικών οδηγιών

Ακουστική διάκριση

- Στην κατανόηση απλών λέξεων ή οδηγιών όταν υπάρχει θόρυβος

Ακουστική αλληλουχία

- Στην εκτέλεση σύνθετων εντολών

Ακουστική σύνθεση

- Στην κατανόηση του νοήματος πολυσύλλαβων λέξεων

Στη διάκριση ουσιαστικών της ίδιας εννοιολογικής κατηγορίας

- π.χ. φως / ήλιος

Δυσκολίες στην πρόσληψη προφορικού λόγου

Στην κατανόηση της ίδιας σημασίας δύο προτάσεων με διαφορετική συντακτική δομή

- «Ο ήλιος έλιωσε το χιόνι» σημαίνει το ίδιο με το «Το χιόνι έλιωσε από τον ήλιο»
- Στην κατανόηση ερωτήσεων με υποθετικούς, χρονικούς ή αιτιολογικούς συνδέσμους
  - αφού, όταν, πριν, γιατί

Στην κατανόηση παροιμιών

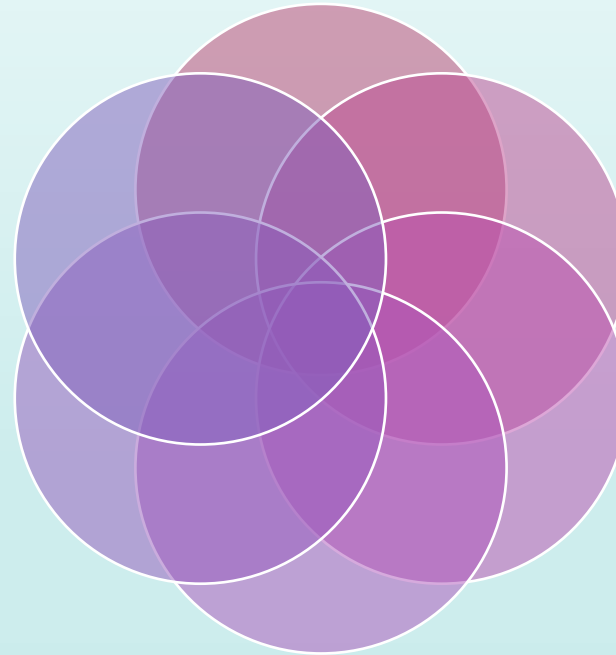
Στην κατανόηση του χιούμορ

Δυσκολίες στην παραγωγή προφορικού λόγου

Στην επανάληψη
σειράς λέξεων ή
σειράς φράσεων.

Στην εξήγηση το
εννοιολογικό
περιεχόμενο
λέξεων (π.χ.
πληκτρολόγιο).

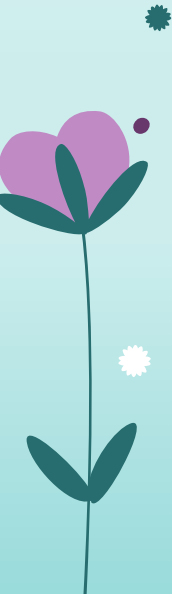
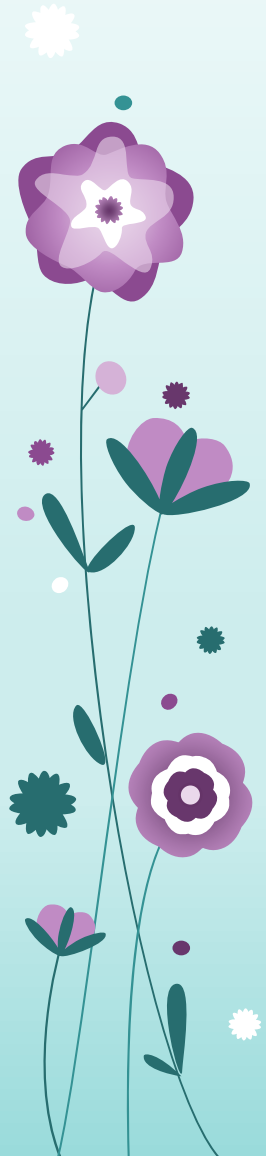
Ισχυρό λεξιλόγιο

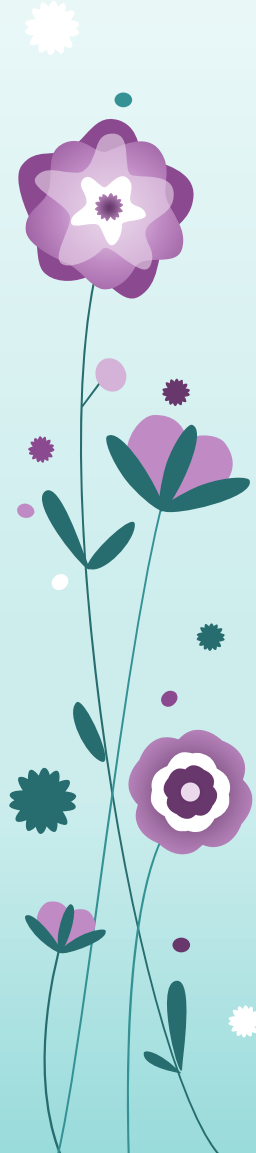
Στην ανάκληση
αυτοτελών
ακολουθιών (π.χ.
μέρες, μήνες).

Στην εύρεση
λέξεων που
χρειάζονται για
να διατυπώσουν
ένα μήνυμα

Στην ανάκληση
λέξεων που είναι
αναγκαίες (π.χ.
αδυνατούν να
ανακαλέσουν λέξεις)

Δυσκολίες στην παραγωγή προφορικού λόγου

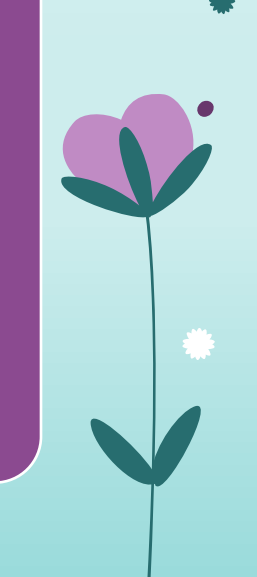

Ελλιπτικές προτάσεις(π.χ. παραλείπεται το ρήμα, το υποκείμενο κλπ.)

Στην παροχή προφορικών οδηγιών

Στην αναδιήγηση

Στην παράθεση πληροφοριών και δεδομένων στη σωστή σειρά (χρονική ή αιτιώδη αλληλουχία).

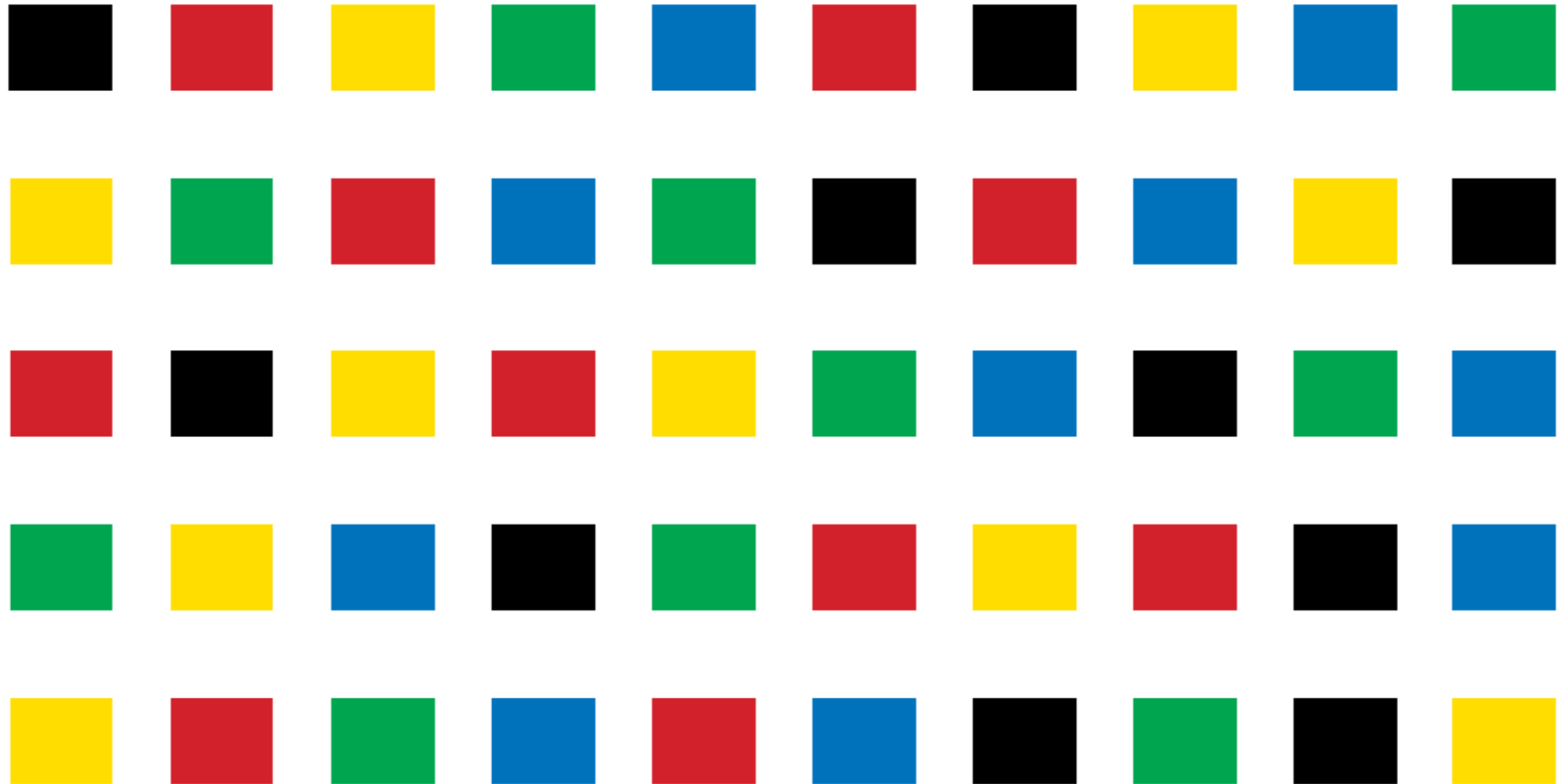
Φωνολογική επίγνωση = η αναγνώριση των διακριτών μερών των λέξεων στον προφορικό λόγο και η ικανότητα χειρισμού αυτών των φωνολογικών μερών

Έλλειμμα
φωνολογικής
επίγνωσης

Χαμηλή ταχύτητα
ονομασίας συμβόλων

Μαθητές με διπλό
έλλειμμα στη
φωνολογική επίγνωση
και στην ταχύτητα
ονομασίας συμβόλων

Παράδειγμα εργαλείου αξιολόγησης της ικανότητας για αυτόματη κατονομασία χρωμάτων

Παράδειγμα: Αριθμοί RAN

2	6	9	4	7	6	2	9	7	4
9	4	2	7	4	2	6	7	9	6
6	2	9	7	9	4	7	2	4	6
4	6	7	2	4	9	6	9	2	7
9	2	4	7	6	7	2	6	4	9

ΦΩΝΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΓΝΩΣΗ

Πρόγραμμα Εξειδίκευσης Εκπαιδευτικών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στις Δυσκολίες Μάθησης

4. Πρωτόκολλο Αξιολόγησης της Φωνολογικής Επίγνωσης

1. Θα σου πω μερικές λέξεις και θέλω να μου τις πεις, μία - μία φωνή χωριστά.

Παραδείγματα: έλα, είχα, μπάλα

1. εφήβου	2. καπνός	3. κουρτίνα
ε φ ι β ου	κ α π ν ο ς	κ ου ρ τ ι ν α

2. Θα σου πω κάποιες λέξεις. Θα μου λες αυτό που μένει αφού βγάλεις την πρώτη φωνή τους.

Παραδείγματα: μου, και, στο

1. αγέρι	2. φταίχτης	3. χρεώνω
α γ ε ρι	φ τ α ι χ τ ι ς	χ ρ ε ω ν ω

3. Θα σου πω κάποιες λέξεις. Θα μου λες αυτό που μένει αφού βγάλεις την τελευταία φωνή.

Παραδείγματα: μου, και, στο

1. όρμος	2. καθόλου	3. φαλάγγι
ο ρ μ ο ς	κ α θ ό λ υ	φ α λ α γγ ι

4. Θα σου πω κάποιες λέξεις. Θα μου λες αυτό που μένει αφού βγάλεις τη μεσαία φωνή τους.

Παραδείγματα: λαέ, αλι, στο

1. γεύμα	2. δέρμα	3. αγέρι
γ ε υ μ α	δ ε ρ μ α	α γ ε ρι

5. Πες αυτό που ακούς ανάποδα.

Παραδείγματα: σα → ασ, νε → εν

1. τόπι (ιποτ)	2. έργα (αγρέ)	3. σόλα (άλος)
ι π ο τ	α γ ρ ε	α λ ο σ

ΦΩΝΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΓΝΩΣΗ

6. Άκουσε τις λέξεις και βρες αυτήν που δεν ταιριάζει.

πάρτι – πόζα – πόθος – πόδι	ταίρι – τέρψη – ταψί – τέλη	χαλί – χάδι – χάζι – χέρι
1. γάλα – γόμα – γάτα – γάνα	2. πάλι – πάσχω – πόνος – πάτρα	
γάνα.	πόνος	
3. στάση – στάμνα – στάλα – σπάρος	έναντος	

7. Άκουσε τις λέξεις και βρες αυτήν που δεν ταιριάζει.

χαλί – φιλί – τζάμι – κοχύλι	δέμα – μέρα – κόμμα – άρωμα	μύτη – χέρι – μαχαίρι – πιπέρι
1. αγκάθι – σανίδι – σημάδι – φίδι	2. γάτα – γέλα – κότα – πόρτα	
φίδι	πόρτα	
3. δώρο – φορώ – μωρό – ποτό	φορώ	

8. Θέλω να φτιάξω κάποια αστεία ποιηματάκια. Θα με βοηθήσεις να βρω τη λέξη που λείπει;

Από κάτω απ' τις κουρτίνες κάθονται δύο...	μπαλαρίνες / ψιψίνες / ποντικίνες
1. Μια πεινασμένη γάτα σκόνταψε σε μια...	(πατάτα / ντομάτα)
2. Τρέχω, τρέχω σαν ρυάκι σαν αγέρι, σαν ...	(Αρνάκι) / παπάκι
3. Δε σου λέω ότι πλέω, θύμισέ μου ότι ...	(Φταίω) / λέω

